

БАТЬКІВСЬКИЙ ДОЗОР:

НЕПРОЗОРИ ЗАКУПІВЛІ ШКІЛ

Київ, 2018

- **АВТОРИ**

Аріна Куц
Артем Давиденко

- **КОМАНДА**

Артем Бабак, Ілля Бібов, Артем Давиденко, Марта Гоголь, Катерина Колотій, Аріна Куц, Іван Лахтіонов, Анастасія Мазурок, Віктор Нестуля, Сергій Павлюк, Андрій Тимофеюк та Анастасія Ференц

- **ЛІТРЕДАКТОР**

Мар'яна Добоні

- **ДИЗАЙН**

Катерина Кисла
Карина Строкань

- **РЕЦЕНЗЕНТИ**

Олена Бондаренко
співголова ГО «БАТЬКИ SOS»

Олена Парфьонова
співголова ГО «БАТЬКИ SOS»

Велика подяка всім, хто зробив внесок у написання звіту: Марії Сокольчук, Миколі Раку, працівникам управлінь освіти та представникам закладів загальної середньої освіти.

Звіт підготовлено командою програми інноваційних проєктів Transparency International Україна. Висловлені в ньому погляди можуть не відповідати позиції керівництва чи правління Transparency International Україна. Дані та джерела, використані у звіті, можуть змінюватися після його публікації.

Поширення звіту з некомерційною метою заохочується.

Ми перевіряли точність інформації у звіті. Вважаємо, що вона є коректною станом на серпень 2018 року. Проте Transparency International Україна не несе відповідальності за наслідки її використання з іншою метою або в іншому контексті. Видання здійснене за підтримки Проєкту Прозорість та підзвітність у державному управлінні і послугах (USAID, UKaid, Eurasia Foundation), Omidyar Network та EBRD. Відповідальність за зміст публікації несе тільки Transparency International Україна, він не повинен вважатися таким, що відображає позицію USAID, UKaid, Eurasia Foundation, Omidyar Network та EBRD.

Transparency International Україна
вул. Сікових Стрільців, 37-41, 5 поверх, м.Київ, Україна, 04053
тел.: +38 044 360 52 42
веб-сайт: ti-ukraine.org
e-mail: office@ti-ukraine.org

З М І С Т

02 СКОРОЧЕННЯ

03 ВСТУП

05 РОЗДІЛ 1. БАТЬКІВСЬКІ ВНЕСКИ

10 РОЗДІЛ 2. ФІНАНСУВАННЯ ШКІЛ

13 РОЗДІЛ 3. ЗАКУПІВЛІ ШКІЛ

17 РОЗДІЛ 4. DOZORRO ТА МОДУЛЬ
АНАЛІТИКИ PROZORRO

21 ДОДАТКИ

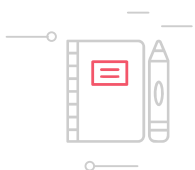
С К О Р О Ч Е Н Н Я

ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти

н.р. – навчальний рік

УО – управління освіти

ВСТУП

«Діти – як ураган, – зауважив під час інтерв'ю директор однієї зі шкіл та відразу ж продовжив: – У школі вони постійно щось ламають». І справді, у навчальному закладі, де навчається ваша дитина, завжди потрібно закупити щось нове чи відремонтувати зламане. Вирішуються ці питання за рахунок бюджету – місцеві або районні управління освіти (УО) чи самі школи закуповують капітальні ремонти, продукти харчування, меблі, електроенергію та інші товари. Але паралельно вже чимало років існує й інша практика – батьківські внески.¹

Батьківські внески стали правилом у багатьох школах, але прозорість їх використання, на жаль, низька. У такій ситуації виникають різні питання. Чому батьківські внески збирають саме на ті чи інші потреби? Чому школа або УО не змогли це купити за рахунок бюджетних коштів? Можливо, з місцевого бюджету вже виділено гроші на те, на що збирає школа? Чи школа або управління освіти вже закупили потрібні товари, проте за завищеними цінами, а решту, якої не вистачає, планують закупити за рахунок батьківських коштів?

Багато батьків уже успішно користуються такими механізмами, як запит на публічну інформацію через сайт «Доступ до правди»², «Освітня карта Києва»³ та інших міст чи напямую ставлять питання керівництву шкіл. Як результат, існує чимало прецедентів, коли з'ясувалося, що гроші збирають на те, що вже було закуплено. Або ж колективним тиском батькам вдалося домогтися виділення коштів на закупівлю певних товарів.

Проте існують й інші механізми громадського контролю, які виникли разом із запуском системи публічних електронних закупівель ProZorro.⁴ Зокрема, мова йде про модуль аналітики ProZorro і систему громадського контролю публічних закупівель DOZORRO.

Моніторинговий портал DOZORRO був створений командою Transparency International Україна у 2016 році, він повністю інтегрований з ProZorro, а його мета – об'єднати суспільство навколо ідеї громадського контролю закупівель. На сьогодні DOZORRO-спільнота об'єднує сотні людей, серед яких і 24 громадські організації, що працюють у всіх регіонах України й моніторять більше 1 500 закупівель щомісяця. У більшості випадків результати є: до документації вносяться зміни або ж торги скасовуються. Рідше порушників звільняють, притягують до відповідальності чи відкривають кримінальні провадження. ProZorro забезпечило відкритість закупівель, але самої відкритості замало. Важливу роль відіграють як правоохоронні та контролюючі органи, так і громадяни, які включаються в процес моніторингу та притягнення порушників до відповідальності.

¹ Під батьківськими внесками у звіті розуміються кошти чи матеріальні цінності, які батьки учнів здають на потреби школи.

² Доступ до правди: <http://bit.ly/2KjA7GF> (доступ – серпень 2018).

³ Освітня карта Києва: <http://bit.ly/2n6GbZJ> (доступ – серпень 2018).

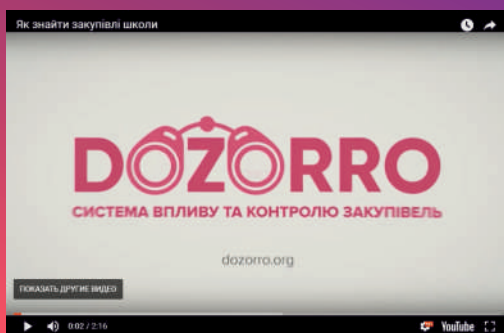
⁴ Публічний модуль аналітики ВІ: <http://bit.ly/2LQQ8JA> (доступ – серпень 2018).

Мета цього звіту – ознайомити батьків учнів, як вони можуть використовувати функціонал DOZORRO та модуля аналітики ProZorro, щоб отримати інформацію й ефективно контролювати виділені центральним та місцевими бюджетами кошти на закупівлі для шкіл. При цьому, за схожою аналогією можна перевіряти будь-які заклади, які фінансуються з бюджету: садочки, лікарні тощо.

Для цього **Розділ 1** містить інформацію про батьківські внески, підготовлену на основі опитування, проведеного серед батьків учнів у Facebook-групі БАТЬКИ SOS.⁵ Зокрема, йдеться про те, наскільки внески поширені, які суми здають та наскільки батьки впевнені в їх належному використанні.

У **Розділі 2** подано загальний опис, яким чином фінансуються школи, а в **Розділі 3** йдеться про те, як для них закуповуються товари та послуги. Базове розуміння цих процесів допоможе краще шукати інформацію про конкретні закупівлі та зрозуміти, як вони відбуваються.

І нарешті, у **Розділі 4** описано можливості модуля аналітики ProZorro і системи громадського контролю публічних закупівель DOZORRO, які стануть у пригоді батькам. У разі виникнення додаткових запитань ви можете звернутися через сайт або Facebook-сторінку⁶ до команди DOZORRO, яка є частиною громадської організації [Transparency International Україна](https://transparencyinternational.org/ukraine/).

Покрокова відео-інструкція розміщена на сайті dozorro.org та детально описує пошук інформації про закупівлі, перейти на неї можна за вказаним у кінці цього звіту посиланням

Ця інструкція буде корисна батькам учнів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), які хочуть зрозуміти, на що держава і місцева влада витрачають їхні кошти, та чи потрібно взагалі здавати благодійні внески. Також ці знання є універсальними і можуть бути використані для пошуку інформації про закупівлі інших органів влади. Наприклад, ви зможете дізнатися, які парки⁷ планує відремонтувати ваше місто, у яких фірм Укравтодор закуповує ремонти доріг та яка ціна тендера на прибирання вулиць у вашому районі.

⁵ Facebook-група БАТЬКИ SOS: bit.ly/2LXwD1w (доступ – серпень 2018).

⁶ Facebook-сторінка DOZORRO: bit.ly/2Kmkttud (доступ – серпень 2018).

⁷ Артем Бабак. Парки Києва 2018: що і коли оновлять. Онлайн-мапа, DOZORRO, 9 липня 2018 року: bit.ly/2OGZkOv (доступ – серпень 2018).

РОЗДІЛ 1. БАТЬКІВСЬКІ ВНЕСКИ

ВИДАТКИ НА ОСВІТУ

Як стверджує офіційна статистика,⁸ видатки на освіту в Україні постійно зростають. Загалом вони становлять 1/6–1/5 частину Зведеного бюджету країни, що є чималою сумою. Близько половини цих коштів (≈45%) іде на фінансування саме загальної середньої освіти.

Окрім того, внаслідок бюджетної децентралізації, починаючи з 2015 року, зросли місцеві⁹ бюджети. Незважаючи на недоліки згаданої реформи,¹⁰ органи місцевого самоврядування, які є засновниками більшості ЗЗСО в Україні, у результаті отримали більше можливостей розподіляти гроші на освітні потреби регіону.

⁸ Відповідно до даних Державної служби статистики України. Статистичний бюлетень «Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2016/17 навчального року», с. 8: bit.ly/2n6Buzd (доступ – серпень 2018) та Статистичний збірник «Загальноосвітні та професійно-технічні навчальні заклади України», с. 11: bit.ly/2n6Buzd (доступ – серпень 2018).

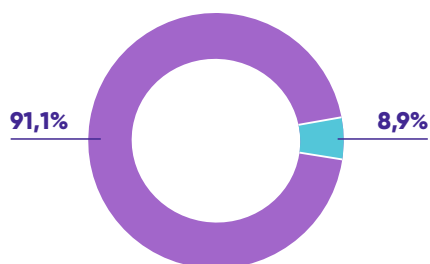
⁹ Фінансова децентралізація забезпечила нові ресурси для розвитку місцевого самоврядування, – Володимир Гройсман. Децентралізація, 24 січня 2016 року: bit.ly/2M4N9wN (доступ – серпень 2018).

¹⁰ Бюджетна децентралізація: життя або смерть великих і малих українських міст. Vox Ukraine, 15 листопада 2016 року: bit.ly/2vdt9yj (доступ – серпень 2018).

БАТЬКІВСЬКІ ВНЕСКИ

Звісно, збільшення фінансування не є гарантією забезпечення належним чином усіх потреб шкіл. Але все одно може здатися, що стара традиція збирати з батьків учнів кошти на школу от-от сама зникне. Народжена в 1990-х роках практика, коли на такі потреби, як мило, крейда та лампочки, гроші просто не виділялися, поступово зникає.^{11,12} Але історії про батьків, яких змушують здавати внески на школи, досі трапляються і продовжують з'являтися на сторінках Facebook¹³ у заявах органів державної влади та новинах.

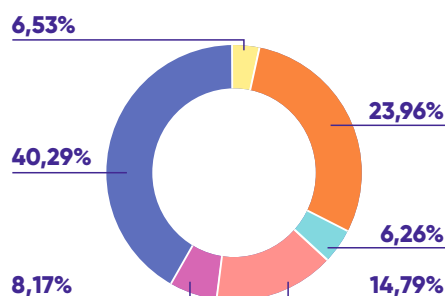
**ЧИ Є У ВАШІЙ ШКОЛІ
ЩОМІСЯЧНІ ВНЕСКИ?**

ТАК

НІ

**ЯКА РЕКОМЕНДОВАНА СУМА
ЩОМІСЯЧНИХ ВНЕСКІВ, ГРН?**

30

45-50

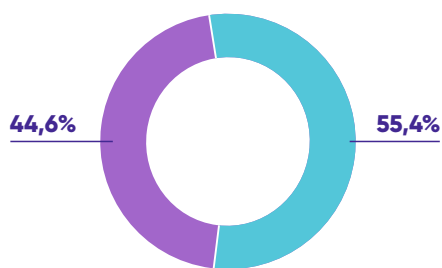
75-80

100

150-200

ІНШЕ

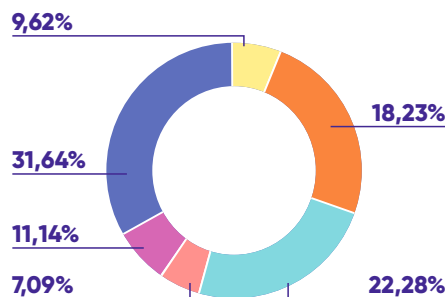
**ЧИ Є У ВАШІЙ ШКОЛІ
ВСТУПНІ ВНЕСКИ?**

ТАК

НІ

**ЯКА РЕКОМЕНДОВАНА СУМА
ВСТУПНИХ ВНЕСКІВ, ГРН?**

300

500

1000

1500

2000

ІНШЕ

Щоб з'ясувати, що представляє з себе система внесків для шкіл, було проведено опитування серед батьків учнів ЗЗСО.¹⁴

¹¹ Держава ніколи не давала грошей на туалетний папір, крейду чи лампочки для учнів – директор київської школи. УНІАН, 23 жовтня 2017 року: bit.ly/2LKQB05 (доступ – серпень 2018).

¹² Про значне зростання обсягу виділених коштів зазначив під час інтерв'ю також і директор однієї зі шкіл м. Києва.

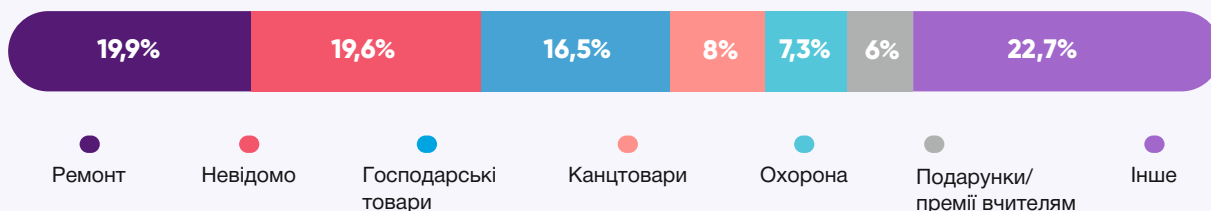
¹³ Допис у Facebook, 22 травня 2018 року: bit.ly/2ABHoSr (доступ – серпень 2018).

¹⁴ Детальніше про це опитування можна дізнатися в Додатку «Опитування батьків учнів закладів загальної середньої освіти».

У результаті кожен другий респондент заявив, що сплачував кошти при вступі дитини до школи. Причому найбільш поширеними сумами виявилися 500 грн, 1 000 грн та 2 000 грн. Натомість щомісячні внески (фіксовані суми) батьків виявилися більш розповсюдженими – близько дев'яти з десяти батьків визнали, що регулярно їх сплачують. Майже чверть усіх опитаних заявила, що сплачує близько 50 грн щомісяця, а найбільш поширеними є щомісячні внески в діапазоні 30–200 грн (≈70% випадків).

Як показало опитування, батьківські внески все ще достатньо розповсюджені. А тому наступним завданням було з'ясувати, на що конкретно, зі слів батьків, ідуть ці кошти. Найбільш популярними відповідями стали: «на ремонт» (19,9%) та «невідомо» (19,6%). На третьому місці опинилися «господарські товари» (16,5%), під якими батьки мали на увазі закупівлю лампочок, рушників, серветок, миючих засобів тощо, далі – «канцтовари» (8%), «оплата послуг охорони» (7,3%) та «подарунки/премії вчителям» (6%).

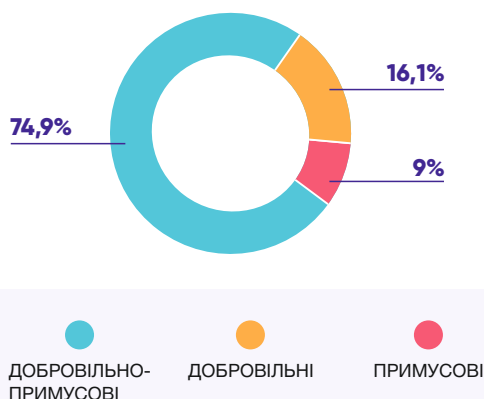
НА ЩО ІДУТЬ БАТЬКІВСЬКІ ВНЕСКИ?

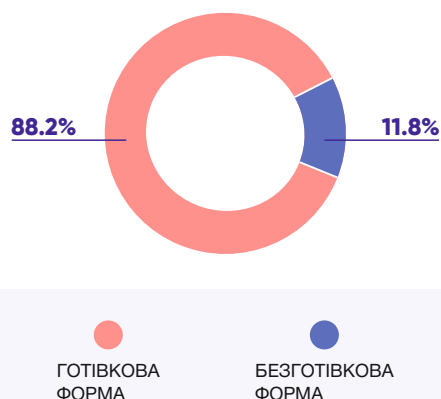
Також батьки відповідали, що здають кошти на купівлю техніки та утримання території. Тобто маються на увазі видатки, які і так повинні оплачуватися з бюджету. Наприклад, у Києві в 2017 році на господарські потреби шкіл виділили додатково приблизно 110 млн грн з розрахунку по 110 тис. грн на кожен ЗЗСО.¹⁵

Окрім цього, в одній із відповідей батьки зазначили, що здають кошти на «оплату штрафів пожежникам». Як виявилось, у деяких школах є проблеми з протипожежною сигналізацією (або вона взагалі відсутня). У таких випадках директори можуть ухвалити рішення, що сплатити штраф після відповідної перевірки фінансово та з огляду на затрати часу більш вигідно, ніж «вибити» з УО кошти на протипожежну безпеку.

ЧИ Є ВНЕСКИ ДОБРОВІЛЬНИМИ?

ЯКИМ ЧИНОМ ВИ СПЛАЧУЄТЕ ЩОМІСЯЧНІ ВНЕСКИ?

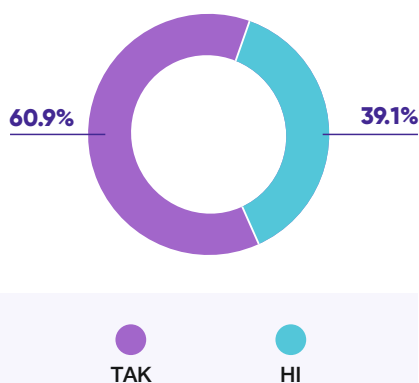
¹⁵ У Києві попереджають: не несіть у школу гроші. Вечірній Київ, 8 вересня 2017 року: bit.ly/2KsRYuY (доступ – серпень 2018).

Цікаво, що кошти сплачуються переважно готівкою (88,2% відповідей), і лише 16,1% батьків назвали свої внески добровільними. Інші ж 83,9% респондентів вважають їх певною мірою примусовими. І це попри те, що відповідно до законодавства будь-яка благодійна допомога повинна бути добровільною за визначенням.¹⁶ На цьому наголошували також і Державна інспекція навчальних закладів України,¹⁷ і Міністерство освіти і науки України.¹⁸ Проте стан справ не змінюється, навіть попри неодноразові накази різних органів влади про неприпустимість збору працівниками шкіл внесків. Таку позицію висловлювала місцева влада Києва,¹⁹ Запоріжжя,²⁰ Івано-Франківська²¹ та низки інших міст. Варто зазначити, що ініціатива збору коштів для потреби школи чи класу може йти і від частини самих батьків, наприклад батьківських комітетів.

Водночас маємо й зворотній бік. Зокрема, директор одного із ЗЗСО зазначив у розмові, що школам часто потрібні власні кошти на форс-мажорні видатки на зразок вибитих шибок чи зламаного крану.²² Оскільки для закладів, які не мають фінансово-господарської автономії, усе необхідне закуповують уповноважені на це органи (здебільшого районні управління освіти), процес закупівлі забирає багато часу, якого в деяких випадках просто може не бути.

Схожі ситуації виникають і з підручниками, які забезпечуються за кошти держави. Наприклад, вони можуть не задовольнити частину викладачів або надійти із запізненням у декілька місяців (в одному прикладі мова йшла про підручники з англійської мови). Тоді і з'являються ініціативи купити нові, але цього разу за батьківський кошт.

ЧИ ЗВІТУЮТЬ ПЕРЕД ВАМИ ПРО ВИКОРИСТАННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ВНЕСКІВ?

Дійсно, трапляються абсолютно різні ситуації, у яких можуть збиратися внески. Проте чи отримують батьки учнів детальний звіт про витрачання цих коштів? Під час опитування вони зазначили, що в близько 60% випадках звіти є, проте лише в 10% вони підкріплені чеками. В інших випадках мова йде про усні звіти під час зборів, відповіді на письмові запити, загальну інформацію, надану в електронній формі.

Загалом внески для батьків – це своєрідне «подвійне оподаткування», оскільки виділені бюджетні кошти (хоч і необов'язково ефективно використані) формуються також за їхній кошт – через сплату податків. Найкраще рішення для батьків, як вийти з цієї ситуації і переконатися, що діти

¹⁶ Ст. 1 Закону України №5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 5 липня 2012 року та Постанова КМУ №368 «Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування» від 14 квітня 2009 року.

¹⁷ Лист ДІНЗ України №01-25/1159 від 12 червня 2014 року: bit.ly/2vcr71i (доступ – серпень 2018).

¹⁸ Лист Міністерства освіти і науки України №1/9-608 від 5 вересня 2013 року: bit.ly/2LV3Avk (доступ – серпень 2018).

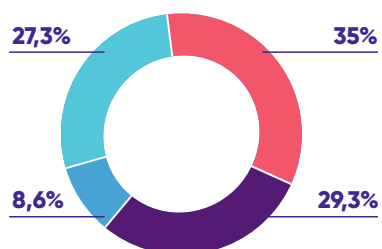
¹⁹ Зокрема, два накази Департаменту освіти і науки, молоді і спорту КМДА: №791 «Про дотримання навчальними закладами міста Києва законодавства під час надходження позабюджетних коштів» від 17 жовтня 2013 року: bit.ly/2vweZHH (доступ – серпень 2018), №138-к «Про дотримання вимог законодавства України щодо доступності і безоплатності освіти» від 1 березня 2016 року.

²⁰ Лист виконавчого комітету Запорізької міської ради №УЗ-0325-Е від 8 червня 2018 року: bit.ly/2MfRNET (доступ – серпень 2018).

²¹ Рішення виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради №215 від 1 березня 2018 року: bit.ly/2vxAsQG (доступ – серпень 2018).

²² Інтерв'ю з директором однієї зі шкіл м. Києва, липень 2018.

**ЧИ ВПЕВНЕНІ ВИ В НАЛЕЖНОМУ
ВИКОРИСТАННІ ШКОЛОЮ
БАТЬКІВСЬКИХ ВНЕСКІВ?**

ТАК

ЗДЕБІЛЬШОГО
ТАК

ЗДЕБІЛЬШОГО
НІ

НІ

отримують усе необхідне, – контроль за діями органів влади, насамперед самих шкіл та їх органів управління. Актуальність цього підтверджена і самими батьками, які дали відповіді на фінальне запитання «Чи впевнені ви у належному використанні школою батьківських внесків?». Хоча близько 27% батьків учнів відповіли, що здебільшого впевнені в належному використанні своїх внесків, кількість тих, хто зазначив «Ні» або «Здебільшого ні», усе ж таки значно вища (64,3% разом).

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСУВАННЯ ШКІЛ

БЮДЖЕТНІ ЗАПИТИ

В основу фінансування шкіл, як загалом і інших бюджетних закладів, покладено фінансове планування. Іншими словами, це означає, що перед кожним новим бюджетним роком школи повинні спланувати свої потреби на майбутній рік та подати бюджетні запити. У бюджетних запитах вони інформують органи влади, які суми на які цілі їм потрібні наступного року, щоб успішно виконувати свої функції. А самі органи влади виділяють на це кошти. Сюди належать витрати на комунальні послуги, господарські товари, капітальний ремонт, спортивне приладдя тощо. Трапляються випадки, коли школа з різних причин не включає частину потреб у бюджетний запит, тобто не просить виділити на це кошти. Причини бувають різні: починаючи від того, що директори не знають, що повинні детально прописати майбутні потреби на рік, і закінчуючи тим, що вони віддають перевагу збору коштів на певні витрати з батьків. Насправді ж керівництво шкіл повинно достовірно обрахувати потреби школи²³ і подати їх до УО.

Після цього УО розглядає запити, вносить правки та підраховує загальну суму від усіх шкіл, які йому підпорядковані. Потім потреби надсилаються до місцевої ради, яка збирає аналогічні запити не лише з УО, але й від інших департаментів, таким чином формуючи загальні потреби всього району чи міста у фінансуванні на наступний рік.

Коли органи місцевого самоврядування затвердили свої бюджети, а області, райони, міста та інші вже знають, скільки коштів матимуть на рік, по кожній школі затверджуються кошториси.²⁴ Залежно від того, чи має конкретна школа фінансово-господарську автономію, вона самостійно закуповує ті чи інші товари, роботи або послуги (відповідно до затвердженого кошторису) або це для неї робить УО.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ШКІЛ

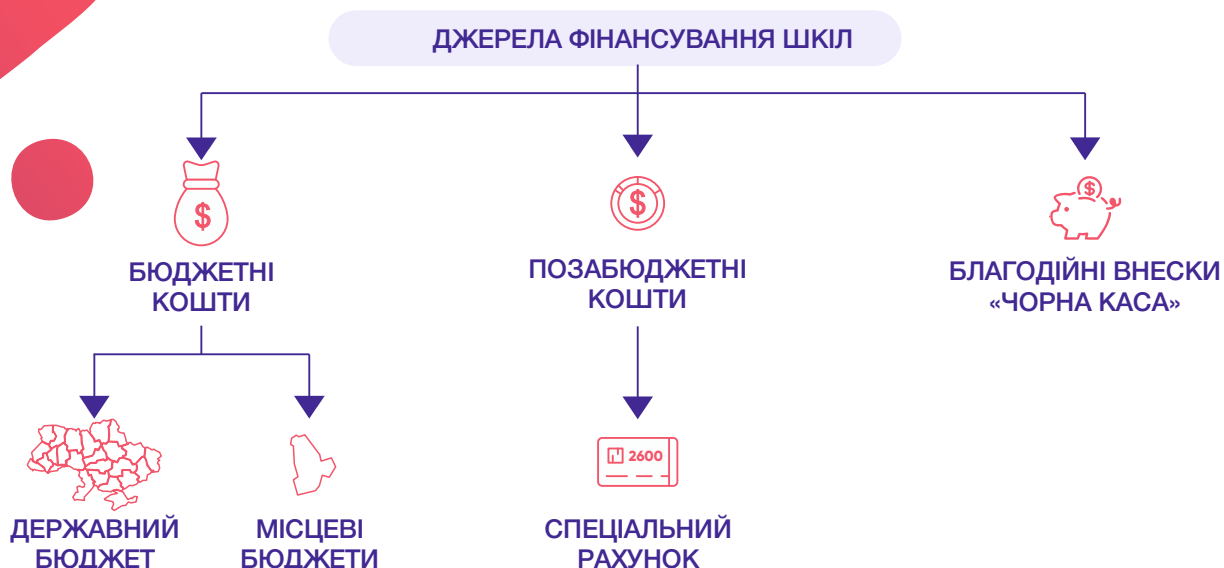
Школи, що перебувають у державній або комунальній власності, мають декілька джерел фінансування. Основні з них, звісно, державний бюджет та бюджети окремих органів місцевого самоврядування.²⁵ Окрім того, існують і додаткові джерела фінансування, або, як їх ще називають, – позабюджетні.²⁶

²³ Одним із прикладів бюджетного запиту навчального закладу може бути бюджетний запит Спеціалізованої школи №14 ім. С. Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва: bit.ly/2LMYgei (доступ – серпень 2018).

²⁴ Кошторис – документ, який визначає, скільки коштів і на що витратить школа протягом року для виконання своїх функцій. Приклади кошторисів: bit.ly/2O7fBeq (доступ – серпень 2018) та bit.ly/2LQPiwq (доступ – серпень 2018).

²⁵ Якщо школа знаходиться в управлінні районного управління освіти, то закупівлі для неї здійснює районне управління освіти. Якщо в управлінні обласного департаменту освіти – закуповує відповідний департамент.

²⁶ Власні (позабюджетні) надходження шкіл включаються до спеціального фонду бюджету. Різновидом власних надходжень також можуть бути плата за надання послуг, гранти, дарунки, благодійні внески тощо.

У державному бюджеті передбачено кілька²⁷ бюджетних програм та субвенцій, кошти з яких певною мірою йдуть на закупівлі для шкіл. Так, наприклад, за однією²⁸ програмою фінансується оплата комунальних послуг та закупівлі окремих товарів у загальноосвітніх спеціалізованих школах-інтернатах, за іншою²⁹ – забезпечуються підручниками та посібниками учні з числа дітей-сиріт, дітей з інвалідністю тощо.

Державним бюджетом передбачені також і субвенції.³⁰ Для ЗЗСО важливо згадати дві – освітня субвенція³¹ та субвенція на «Нову українську школу».³² Якщо кошти з першої субвенції йдуть на оплату праці педагогічного персоналу навчальних закладів, то з другої – виділяються на закупівлю меблів, обладнання та навчання тих учителів, які розпочнуть викладання у 1 класі за новим Державним стандартом початкової освіти.³³

Інші видатки – на заробітну плату технічним працівникам шкіл, оплату комунальних послуг, закупівлю господарських товарів, харчування тощо – фінансуються з місцевих бюджетів.³⁴

Спецрахунок. Мова йде про рахунок, який Державна казначейська служба відкриває для УО, або школи. У випадку з УО кошти (благодійні внески) надходять усім закладам, які підпорядковані

²⁷ Детальніше про фінансування Міністерства освіти і науки України можна дізнатися в інформаційній довідці Офісу з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України «Інформаційна довідка щодо фінансування Міністерства освіти і науки України в 2016–2020 рр.», вересень 2017 року: bit.ly/2MftBOa (доступ – серпень 2018).

²⁸ Бюджетна програма «Надання освіти у загальноосвітніх школах соціальної реабілітації, загальноосвітніх ліцей-інтернатах, гімназіях-інтернатах з посиленою військово-фізичною підготовкою та інших загальноосвітніх навчальних закладах державної форми власності» (КПКВК – 2201100).

²⁹ Бюджетна програма «Здійснення методичного та матеріально-технічного забезпечення діяльності навчальних закладів» (КПКВК – 2201170).

³⁰ Субвенція – грошова допомога з державного бюджету місцевим бюджетам, яка може бути використана лише на визначену мету.

³¹ Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам (КПКВК – 2211190).

³² Субвенція на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» (КПКВК – 2211230).

³³ Ірина Когут, Єгор Стадний. Бюджет освіти та науки 2018: що прийняв парламент. CEDOS, 4 січня 2018 року: bit.ly/2OCETT7 (доступ – серпень 2018).

³⁴ Ірина Когут, Єгор Стадний. Бюджет освіти та науки 2018: що прийняв парламент. CEDOS, 4 січня 2018 року: bit.ly/2OCETT7 (доступ – серпень 2018).

цьому управлінню освіти. Потім централізована бухгалтерія обліковує всі надходження та їх використання кожним закладом окремо. Кошти, які надходять на спецрахунок, повинні бути витрачені на ті цілі, які вказав платник (наприклад, батьки учнів). Обмеження у можливостях використати кошти, а також необхідність звітувати та вести облік, роблять механізм спецрахунків менш привабливим для УО і шкіл. Тому і не дивно, що під час опитування лише 19,6% респондентів заявили, що їм відомо про існування спецрахунку, і тільки 9,2% опитаних батьків зазначили, що їм пропонували ним скористатися.

Доволі поширеною практикою є створення батьками учнів **благодійного фонду**, який може збирати кошти чи товари, а потім передавати їх на користь школи. Відповідно до закону такі внески вважаються благодійною допомогою і повинні обліковуватися в першу чергу благодійним фондом. Коли допомога доходить до отримувача, він також повинен поставити її на облік,³⁵ а потім прозвітувати до управління казначейської служби.³⁶ Між школою і благодійниками можуть укладатися договори про надання допомоги, а сама допомога повинна ставитися на облік школи незалежно від того, виділена вона у формі готівки чи майна. Окрім того, законодавство України наголошує на обов'язковості добровільного характеру такої допомоги.

Благодійні внески в грошовій формі школа може використати на свою діяльність. Але при цьому благодійники (батьки учнів) можуть визначити напрями витрачання цих коштів школою або благодійним фондом, якому вони їх передали. Проте, якщо цілі використання не були зазначені, школа чи благодійний фонд самі вирішують, на що їх спрямувати.

І нарешті – **благодійні внески у вигляді «чорної каси»**.³⁷ Такі внески у вигляді готівкових коштів чи майна переважно збираються з батьків учнів частиною самих батьків з власної ініціативи. При розподілі і використанні зібраної допомоги можуть враховуватися пропозиції керівництва школи. Перевага в тому, що зібрані гроші можна витратити без додаткових процедур і обмежень.

Але це може призвести до безконтрольного використання коштів та необґрунтованих витрат. Звісно, така допомога також повинна бути оформлена отримувачем належним чином, як і будь-яка інша. Проте керівництво може або про це не знати, або свідомо не ставити її на облік (тобто зібрані кошти не надходять ні до каси, ні на розрахункові рахунки школи чи управління освіти).

Незалежно від того, про які надходження йде мова, усі школи повинні оприлюднювати на своїх веб-сайтах кошторис і фінансовий звіт про надходження та використання всіх отриманих коштів, а також інформацію про отриману благодійну допомогу.³⁸ Хоча, як свідчать результати опитування батьків учнів, практика звітування сильно різниться у кожному окремому випадку, як і обсяги інформації, що оприлюднюється.

³⁵ Як «власні надходження бюджетних установ». Підгрупа 1 – «благодійні внески, гранти та дарунки» групи 2 – «інші джерела власних надходжень бюджетних установ», які своєю чергою є складовою спеціального фонду бюджету відповідно до п. 4 ст. 13 Закону України №2456-VI «Бюджетний кодекс України» від 8 липня 2010 року.

³⁶ Лист Дарницького районного управління освіти в Києві: bit.ly/2LXlf4A (доступ – серпень 2018).

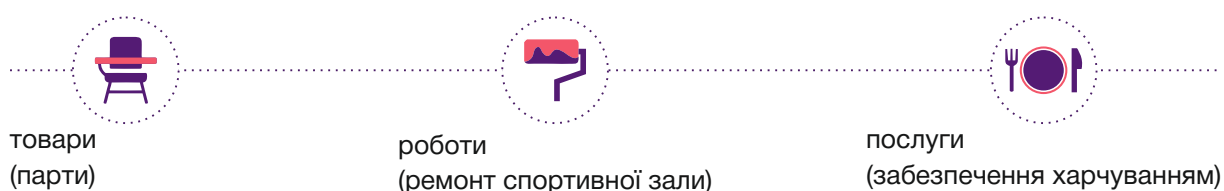
³⁷ Назва «чорна каса» походить від того, що кошти та майно не ставляться на облік.

³⁸ П. 3 ст. 30 Закону України №2145-VIII «Про освіту» від 5 вересня 2017 року. Звітування про благодійні внески відбувається щоквартально за формою №4-2. Наприклад, звіт Бориславського професійного ліцею: bit.ly/2vwfr8R (доступ – серпень 2018).

РОЗДІЛ 3. ЗАКУПІВЛІ ШКІЛ

Публічними закупівлями називають закупівлі, які відбуваються за публічні кошти або від імені публічної установи. Закуповуватися, наприклад, можуть:

ДОПОРОГОВІ ТА НАДПОРОГОВІ ЗАКУПІВЛІ

Усі закупівлі можна поділити на дві великі групи – допорогові і надпорогові залежно від цінового порогу – вартості того, що закуповують (предмета закупівлі). Наразі порогом є 200 тис. грн для товарів і послуг та 1,5 млн грн для робіт. Усі закупівлі, вартість яких більша за поріг, – надпорогові. Якщо ж навпаки – допорогові.

Для чого існує такий поділ? Основна ідея в тому, що більше вимог ставиться до закупівель на більшій сумі (а отже, і з більшими корупційними ризиками) і менше до тих, де очікувана вартість менша. 200 тис. грн для товарів і послуг та 1,5 млн грн для робіт – межа, яка їх розділяє. Окрім цього, ще менш обтяжливими є вимоги до закупівель, вартість яких нижча за 50 тис. грн.

ПРОЦЕДУРИ ТА ТИПИ ЗАКУПІВЕЛЬ

Існує три процедури закупівель:

- **Відкриті торги**, які є основною процедурою закупівель. Наприклад, маємо завдання закупити парти на 300 тис. грн. Необхідно прописати вимоги до парт, після чого оголосити тендер, на який прийдуть різні постачальники та запропонують свою ціну
- **Переговорна процедура**. Замовник проводить переговори з одним або кількома учасниками, а потім укладає договір з тим, кого обрав. Така процедура використовується переважно, коли немає конкуренції на відповідному ринку або якщо раніше замовник уже двічі скасовував відкриті торги. Найчастіше ця процедура використовується для закупівлі послуг електроенергії, теплопостачання тощо
- **Конкурентний діалог**. Застосовується до складних предметів закупівель (наприклад, консультації або юридичні послуги). В основному ця процедура в закупівлях для шкіл не використовується

ТИПИ ЗАКУПІВЕЛЬ ВІДПОВІДНО ДО ВАРТОСТІ ПРЕДМЕТУ ЗАКУПІВЛІ

Важливо розуміти, що проведення закупівель займає певний час. Звичайні відкриті торги відбуваються близько 1–1,5 місяця (від моменту оголошення закупівлі до підписання договору з постачальником). Тому для того, щоб максимально ефективно забезпечити школи, замовник (УО чи сама школа) повинен ретельно планувати свої потреби – що і на коли необхідно.

У контексті пошуку закупівель для шкіл основна відмінність між ними полягає у наявній інформації, яку можна знайти в системі ProZorro.

Якщо вартість закупівлі менша за 50 тис. грн, її можна провести поза системою публічних закупівель ProZorro і не зазначати в системі сам факт її здійснення. Якщо очікувана вартість закупівлі дорівнює або більша за 50 тис. грн, проте менша за 200 тис. грн, замовник зобов'язаний лише оприлюднити в ProZorro звіт про укладений договір. У такому випадку хоч і не проводиться тендер, але в системі зберігається інформація про закупівлю.

Важливо розуміти, що закон і сама система дає можливість усім охочим проводити конкурентні процедури за спрощеним алгоритмом, починаючи від 3 тис. грн. Органи державного управління чи місцевого самоврядування з власної ініціативи можуть зменшити поріг. Так, наприклад, для Дніпра та Маріуполя таким порогом в обов'язковому порядку є сума від 3 тис. грн, а тому інформація про всі закупівлі в цих містах з очікуваною вартістю від 3 тис. грн наявна в системі. Це покращує звітність, посилює контроль та дозволяє економити кошти навіть на невеликих закупівлях.

По факту, у замовників є вибір, як проводити «допороги» – вести тендери в системі ProZorro, щоб зекономити державні кошти, або просто завантажити звіт про укладений договір. Допороги – це своєрідна «сіра зона», у якій одні замовники користуються перевагами системи електронних публічних закупівель для ефективного використання державних коштів, а інші навмисно уникають їх, підписуючи договір з конкретним постачальником й зводячи потенційну економію до нуля. Вибір таких неконкурентних процедур у «допорогах» зумовлений низкою причин – часто замовникам легше завантажити звіт про укладений договір, ніж проводити конкурентні торги з декількома учасниками. Або замовник вже вирішив, з ким саме хоче укласти договір, і конкурентні торги йому заважають, адже тоді переможцем стане не обраний за невідомими критеріями постачальник, а той учасник, який подав найбільш вигідну пропозицію й забезпечив найбільшу економію.

Якщо ж вартість закупівлі вища за 200 тис. грн для товарів і послуг та 1,5 млн грн для робіт, вона називається надпороговою. У випадку «надпорогів» правила інші – ці закупівлі за певними винятками обов'язково відбуваються через ProZorro, тому всю інформацію про них також можна знайти в системі.

ЯК ВІДБУВАЮТЬСЯ ЗАКУПІВЛІ ДЛЯ ШКІЛ?

Більшість навчальних закладів не мають власної бухгалтерії, а отже, їм усе закуповує УО.³⁹ За такої моделі управління школа не має фінансово-господарської самостійності й залежить від свого розпорядника коштів.

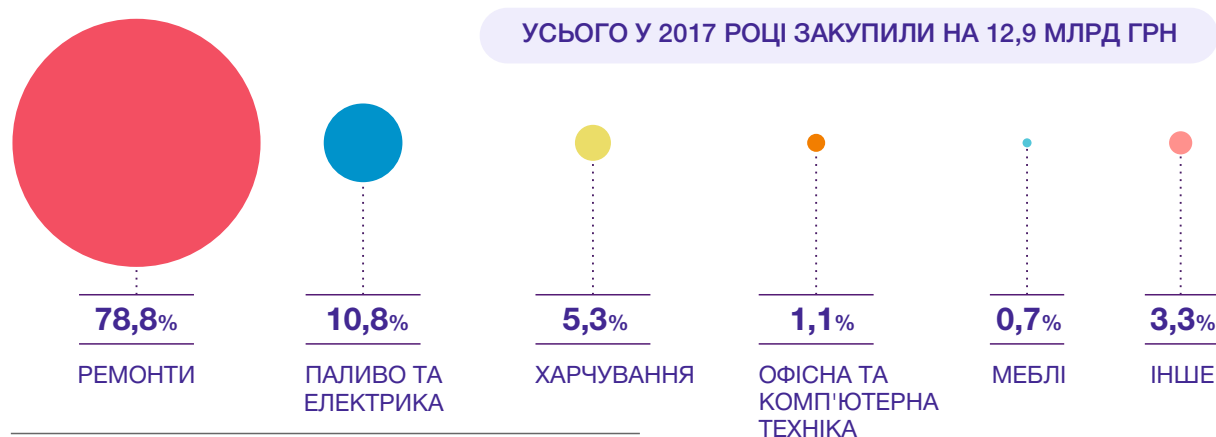
Не завжди потреби шкіл покриваються на 100%, оскільки район може отримати менше коштів, ніж було зазначено в запиті. Проте в умовах збільшення фінансування саме детально прописані бюджетні запити, у яких керівництво школи вичерпно визначило свої потреби, здатні рівномірно забезпечити навчальні заклади товарами та зменшити необхідність у батьківських внесках.

З формального погляду школи не можуть вплинути на закупівлі УО, а більшість директорів не бажають псувати з ними стосунки, оскільки ті мають на них певний вплив. З іншого боку, якщо керівники навчальних закладів абстрагуються від цих процесів й не співпрацюють з УО, це може призвести до неефективного використання коштів. Тому частина директорів підтримує ідею, щоб школи самостійно закуповували все необхідне. У такому випадку вони мають утримувати власну бухгалтерію та тендерний комітет, якщо це буде необхідно.

ЩО ЗАКУПОВУЮТЬ ДЛЯ ШКІЛ?

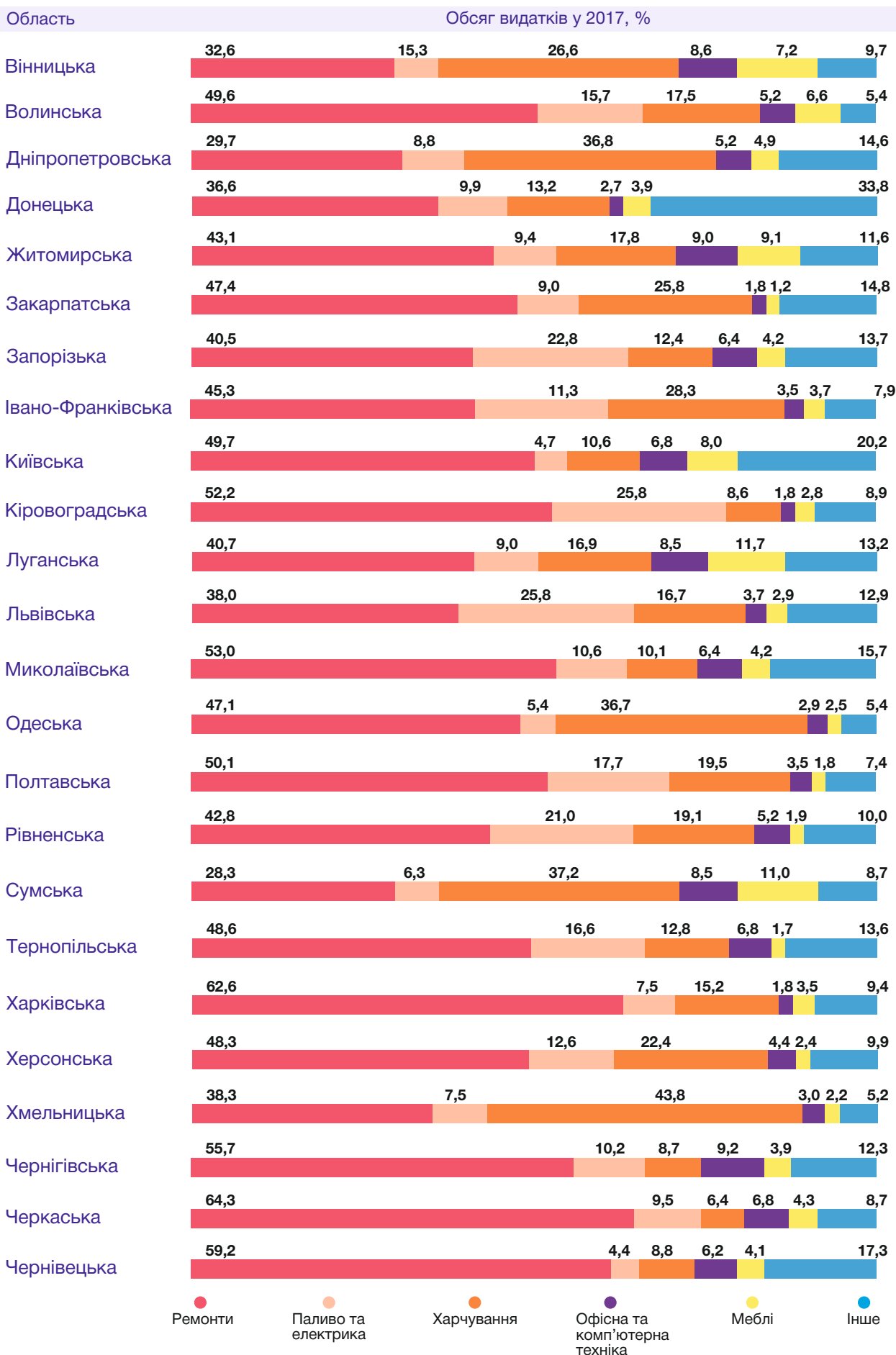
З батьків учнів можуть збирати внески на різні потреби, проте вони мають бути забезпечені за рахунок бюджету. Більш детальна інформація про те, що загалом можуть закуповувати для шкіл, представлена в Додатку 2.

Можна виділити п'ять основних груп товарів, які найчастіше закуповують українські школи. Протягом 2017 бюджетного року школи та УО здійснили закупівлі на суму близько 12,9 млрд грн. Найбільшими статтями витрат у масштабах усієї України виявилися ремонти, які в грошовому вимірі становили майже 80% від усіх закупівель. Далі за обсягами витрат ідуть паливо та електроенергія, харчування, офісна та комп'ютерна техніка та меблі. Більше інформації про конкретні предмети закупівель у межах цих п'яти груп подано в Додатку 3.

³⁹ Деякі школи підпорядковуються обласним департаментам освіти.

Такий перелік актуальний і для окремих регіонів, проте кожен з них по-різному розставляє пріоритети. Так, зокрема, у Черкаській області 64% всіх закупівель становлять ремонти, тоді як у Сумській області цей показник лише 28%. Іншим прикладом є витрати на харчування, які охоплюють майже 44% від усіх закупівель шкіл та УО в Хмельницькій області і лише 6% у Черкаській. Ці дані наведені на графіку нижче.

РОЗДІЛ 4. DOZORRO ТА МОДУЛЬ АНАЛІТИКИ PROZORRO

Батьки учнів активно цікавляться питаннями фінансування шкіл та їх закупівлями – надсилають запити на інформацію напряму або через сайт «Доступ до правди»,⁴⁰ просять надати кошториси,⁴¹ переглядають дані на сайті «Освітня карта Києва»⁴² та інших міст, радяться з іншими батьками у Facebook, зокрема і через групу БАТЬКИ SOS.⁴³ Можуть напряму ставити запитання керівництву шкіл або ж дізнаватися в УО, чи школа надсилала листи про свої потреби та які саме.⁴⁴

Допомагає боротися з вимаганням у батьків коштів та іншими порушеннями і місцева влада. Так, наприклад, у м. Маріуполь запущено проект «Відповідальне батьківство» – замість того, щоб здавати готівкові кошти, батьки перераховують їх за бажанням на спецрахунок школи протягом року. Після цього зібрана сума подвоюється за рахунок місцевої влади. Тобто такий самий обсяг коштів, який був зібраний батьками, виділяється на школи з місцевого бюджету. Сама ж ідея полягає в тому, щоб заохотити батьків учнів переводити внески у підзвітну форму. У школах, які беруть участь у проекті, було зібрано майже 1 млн грн, які в результаті перетворилися на 2 млн грн.

Враховуючи, що серед батьків учнів шкіл існує попит на інформацію, отримати більш повні відповіді на свої запитання вони можуть, скориставшись модулем аналітики **ProZorro** і системою громадського контролю публічних закупівель **DOZORRO**.

Чим вони відрізняються від уже згаданих механізмів, у чому їх переваги та яку інформацію можна отримати з їх допомогою?

ЯК ПРАЦЮЄ МОДУЛЬ АНАЛІТИКИ PROZORRO?

Кожного дня в Україні здійснюються публічні закупівлі в системі ProZorro, яка зберігає великі обсяги даних. Усього в системі зареєстровано майже 33 тисячі організаторів закупівель і більше 180 тисяч учасників – потенційних постачальників, які провели на початок серпня 2018 року більше 2 млн закупівель з очікуваною вартістю близько 1,59 трлн грн. Це величезний масив інформації, для зручності обробки якого і був запущений **модуль аналітики**.⁴⁵

⁴⁰ Доступ до правди: bit.ly/2KjA7GF (доступ – серпень 2018).

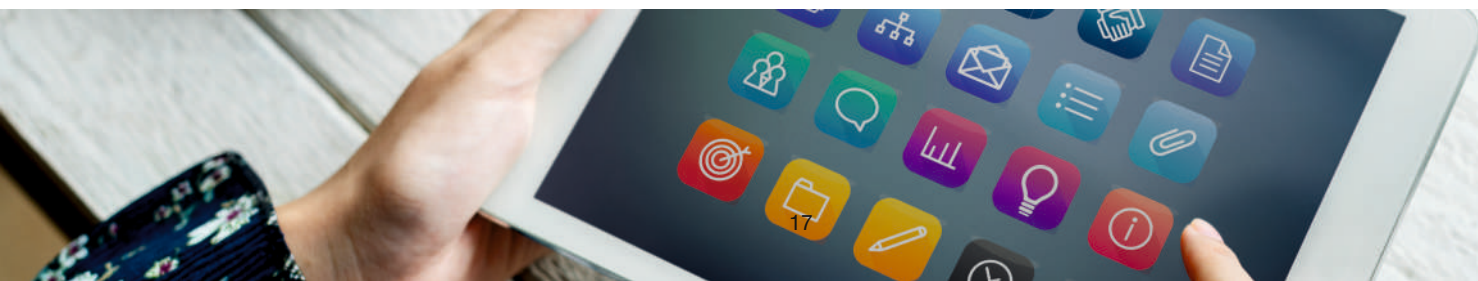
⁴¹ Наприклад, лист Дарницького районного управління освіти в Києві: bit.ly/2M0UsoU (доступ – серпень 2018).

⁴² Освітня карта Києва: bit.ly/2n6GbZJ (доступ – серпень 2018).

⁴³ Facebook-група БАТЬКИ SOS: bit.ly/2LXwD1w (доступ – серпень 2018).

⁴⁴ Лист Солом'янського районного управління освіти в Києві: bit.ly/2LWcOYk (доступ – серпень 2018).

⁴⁵ Публічний модуль аналітики BI: bit.ly/2LQQ8JA (доступ – серпень 2018).

Корисна для батьків учнів інформація в модулі аналітики ділиться на дві великі групи:

інформація про заплановані замовниками закупівлі

інформація про закупівлі, що відбуваються чи відбулися

Загалом можна дізнатися про цінові пропозиції кожного учасника тендера, технічну документацію, дані про переможців і замовників, предмети закупівель, середню вартість інтерактивної дошки, яку закуповували для шкіл по Україні, та багато іншого.

Наприклад, якщо вас просять здати внески на мючі засоби для школи, спочатку ви можете зайти на модуль аналітики і подивіться, чи ваша школа або УО вже не закупили ці товари, а потім вирішуйте, чи здавати кошти.

Уявімо, що вам стало цікаво, що планував закупити в липні 2018 року Відділ освіти Олександрійської РДА Кіровоградської області? Щоб знайти відповідь на це питання, у системі потрібно зробити лише два кроки:

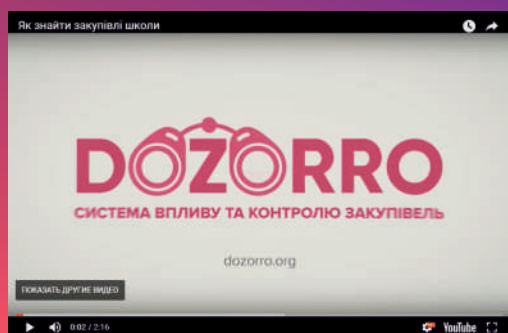
Крок 1:
обрати організатора – Відділ освіти
Олександрійської районної державної адміністрації
Кіровоградської області

Крок 2:
обрати дату –
липень 2018 року

У результаті система покаже, що заплановано закупівлю «Послуг з ремонту і технічного обслуговування системи центрального опалення Косівського НВО»⁴⁶ на суму 112 тис. грн.

Якщо за таким самим принципом шукати, чи закуповувала Маріупольська школа №24 у 2018 році мючі засоби, відповідь буде – так. Ця школа закуповувала мило на 3,8 тис. грн.⁴⁷

Покрокова відео-інструкція розміщена на сайті DOZORRO за посиланням в кінці звіту

⁴⁶ Закупівля UA-P-2018-07-20-001333-b щодо послуг з ремонту і технічного обслуговування: bit.ly/2Ayo2C (доступ – серпень 2018).

⁴⁷ Закупівля UA-2018-04-20-000363-a щодо мючих засобів: bit.ly/2OSjd5e (доступ – серпень 2018).

За допомогою пошукових можливостей модуля аналітики DOZORRO було створено низку онлайн-мап «Які ремонти купувала ваша школа і дитсадок» для таких міст, як Дніпро,⁴⁸ Львів,⁴⁹ Харків,⁵⁰ Полтава⁵¹ та Київ,⁵² планується охопити й інші міста.⁵³ У такий же спосіб можна знайти інформацію, хто найчастіше перемагає в тендерах УО, яка середня ціна на ноутбуки для шкіл у Львівській області або чи купує школа послуги ремонту тощо.

ЯК ПРАЦЮЄ DOZORRO?

Якщо в публічних закупівлях виникають порушення, низка державних органів відповідає за їх усунення і притягнення винних до відповідальності. Сприяє цьому і DOZORRO-спільнота, на онлайн-платформі якої кожен може залишити відгук про проведену закупівлю. Тобто, якщо ви вважаєте, що школа чи УО закупили комп'ютери за завищеною ціною (або відбулися інші порушення), про це можна повідомити DOZORRO, після чого відгук буде розглянуто та направлено до відповідних органів, якщо на те дійсно є підстави. Або ви можете використати готові шаблони листів на сайті DOZORRO⁵⁴ та самостійно проінформувати про порушення правоохоронні органи.

Перевага цих інструментів – можливість отримати велику кількість інформації онлайн, не чекаючи відповідь органів влади, чи так само в режимі онлайн подати скаргу на порталі DOZORRO. Проте не всі закупівлі можна знайти в ProZorro, тому запити на інформацію залишаються актуальним механізмом контролю, який стає ще більш дієвим у поєднанні з модулем аналітики ProZorro та системою громадського контролю публічних закупівель DOZORRO.

Успішним прикладом є випадок,⁵⁵ коли одна з організацій DOZORRO-спільноти, ГО "Антикорупційна платформа", виявила порушення в тендері на добудову спортзалу в школі с. Заріччя Івано-Франківської області на більш ніж 6 млн грн. Після того як працівники Державної аудиторської служби⁵⁶ отримали цю інформацію, договір між замовником та учасником було розірвано. Наразі проводяться дії з притягнення до відповідальності голови тендерного комітету. Так само за зверненням іншої організації – ГО «Інститут аналітики та адвокації» – відділ освіти Полтавської РДА скасував закупівлю 40 ноутбуків для школи, яка відбулася з порушеннями.⁵⁷

⁴⁸ Артем Бабак. Які ремонти купувала ваша школа і дитсадок: онлайн-мапа Дніпра.DOZORRO, 30 липня 2018 року: bit.ly/2ABLCJN (доступ – серпень 2018).

⁴⁹ Артем Бабак. Які ремонти купувала ваша школа і дитсадок: онлайн-мапа Львова.DOZORRO, 23 липня 2018 року: bit.ly/2MeHe4Y (доступ – серпень 2018).

⁵⁰ Артем Бабак. Які ремонти купувала ваша школа і дитсадок: онлайн-мапа Харкова.DOZORRO, 11 липня 2018 року: bit.ly/2O8F3k2 (доступ – серпень 2018).

⁵¹ Полтава: які ремонти купували ваша школа чи дитсадок. Онлайн-мапа.DOZORRO, 19 червня 2018 року: bit.ly/2OHysOG (доступ – серпень 2018).

⁵² Артем Бабак. Які ремонти купувала ваша школа: онлайн-мапа Києва.DOZORRO, 21 травня 2018 року: bit.ly/2AJlzzA (доступ – серпень 2018).

⁵³ Щоб не пропустити нові онлайн-мапи, підпишіться на Facebook-сторінку DOZORRO: www.facebook.com/dozorro.org. Також інформацію можна знайти на сайті: dozorro.org.

⁵⁴ Інструкція з оскарження та інформування про порушення: bit.ly/2MaewFm (доступ – серпень 2018).

⁵⁵ Марія Гаврилюк. Жнуть і ділять: як на Прикарпатті ремонтують школи та годують дітей. Тримай Kurs, 19 червня 2018 року: bit.ly/2M2a6kX (доступ – серпень 2018).

⁵⁶ Державна аудиторська служба України.

⁵⁷ За сприянням громадськості на Полтавщині відмінили торги вартістю 345 тис. грн. Новини Полтавщини, 2 серпня 2018 року: bit.ly/2KA0Yy5 (доступ – серпень 2018).

Прозорість використання коштів залежить від обох сторін, а тому більшість батьків ставлять питання та просять надати їм документи. Допомогти їм у цьому можуть відкриті дані про публічні закупівлі та презентовані тут механізми роботи з ними.

Ці інструменти допоможуть:

- ✓ бути впевненими, що здаєте внески на те, що для школи не закупили за рахунок бюджету
- ✓ дізнатися, які товари, роботи та послуги закупили на цей рік та що має з'явитися в школі, а не просто бути зазначеним на папері
- ✓ переконатися, що для школи закупили саме те, що необхідно та за ринковою ціною
- ✓ поінформувати правоохоронні органи про порушення в закупівлях, щоб вони могли притягти винних до відповідальності

Замовники не завжди діють в інтересах дітей, тому батькам важливо своєчасно контролювати, що закуповують школи. У такий спосіб вони можуть вплинути на рішення про закупівлі тих чи інших товарів, домогтися економії коштів, зрозуміти, чи треба здавати внески, та відстояти інтереси своєї дитини.

Для ознайомлення з інструкцією, як користуватися модулем аналітики ProZorro та системою громадського контролю публічних закупівель DOZORRO, перейдіть за посиланням

bit.ly/dozorro

ДОДАТКИ

Додаток 1. Опитування батьків учнів закладів загальної середньої освіти

Опитування⁵⁸ проводилося 18–21 липня 2018 року шляхом онлайн-анкетування за допомогою функціоналу Google Forms у Facebook-групі «БАТЬКИ SOS».⁵⁹ До участі в опитуванні були запрошені батьки учнів ЗЗСО державної та комунальної форм власності з усіх регіонів України.

Мета опитування:

- з'ясувати, наскільки поширеною є практика батьківських внесків у школах, чи мають вони примусовий характер та про які суми йде мова
- проаналізувати, на що йдуть батьківські внески, а також чи школи звітують перед батьками про використання цих коштів та в який спосіб

В опитуванні взяли участь 1 352 респонденти з усіх регіонів України (окрім АР Крим та м. Севастополя), жителі як обласних центрів і м. Києва, так і інших населених пунктів.

Зважаючи на те, що респонденти добровільно брали участь в опитуванні, вони могли не відповідати на деякі з питань. Кількість відповідей на кожне питання варіюється від 621 до 1 328.

Щоб зрозуміти, наскільки дані опитування репрезентативні в масштабах України, у таблиці нижче для порівняння подано кількість учнів ЗЗСО та кількість респондентів у відповідних регіонах. З таблиці видно, що більше третини всіх респондентів з м. Києва, тоді як у Києві станом на 2015–2016 н. р. навчалося лише 7,3% від загальної кількості учнів усіх ЗЗСО України.

Окрім цього, низка регіонів були представлені непропорційно меншою кількістю батьків порівняно з кількістю учнів ЗЗСО. Мова йде, зокрема, про Закарпатську (учнів – 4,1%, респондентів – 0,2%), Рівненську (учнів – 3,9%, респондентів – 1%), Хмельницьку (учнів – 3,3%, респондентів – 0,5%) та деякі інші області.

Незважаючи на наявні недоліки, відсоткове співвідношення відповідей на закриті питання суттєво не змінювалося, починаючи з моменту, коли було отримано лише близько 200-300 відповідей, і аж до закриття опитування на відмітці 1 352 відповіді. Мова йде насамперед про такі питання:

- Чи є у Вашій школі щомісячні внески? (так/ні)
- Чи є внески добровільними? (добровільні/примусові/добровільно-примусові)
- Яким чином Ви сплачуєте щомісячні внески? (готівкова форма/безготівкова форма)
- Чи впевнені Ви у належному використанні школою батьківських внесків?
(так/здебільшого так/здебільшого ні/ні)

⁵⁸ Опитування щодо батьківських внесків для шкіл у Facebook-групі БАТЬКИ SOS: bit.ly/2AAzKHU (доступ – серпень 2018).

⁵⁹ Група, що була створена з метою обговорення проблемних ситуацій у школах і надання рекомендацій, як у таких випадках діяти: bit.ly/2LXwD1w (доступ – серпень 2018).

Опитування батьків учнів закладів загальної середньої освіти

 Регіон	 Кількість учнів у ЗЗСО регіону станом на 2017/2018 н. р. ⁶⁰	 Відсоток кількості учнів регіону до загальної кількості учнів	 Кількість респондентів	 Відсоток кількості респондентів регіону до загальної кількості респондентів
АР Крим	-	-	-	-
Вінницька	157 522	4,0%	21	1,6%
Волинська	134 305	3,4%	22	1,7%
Дніпропетровська	321 387	8,2%	167	12,8%
Донецька	157 007	4,0%	42	3,2%
Житомирська	131 680	3,4%	18	1,4%
Закарпатська	160 621	4,1%	2	0,2%
Запорізька	163 324	4,2%	44	3,4%
Івано-Франківська	151 782	3,9%	4	0,3%
Київська	200 914	5,1%	82	6,3%
Кіровоградська	92 640	2,4%	51	3,9%
Луганська	53 155	1,4%	12	0,9%
Львівська	269 180	6,9%	70	5,4%
Миколаївська	113 971	2,9%	12	0,9%
Одеська	255 486	6,5%	53	4,1%
Полтавська	131 418	3,4%	27	2,1%
Рівненська	153 693	3,9%	13	1,0%
Сумська	94 204	2,4%	15	1,2%
Тернопільська	107 541	2,7%	7	0,5%
Харківська	239 509	6,1%	97	7,5%
Херсонська	108 204	2,8%	46	3,5%
Хмельницька	131 162	3,3%	7	0,5%
Черкаська	112 494	2,9%	8	0,6%
Чернівецька	100 005	2,6%	8	0,6%
Чернігівська	93 689	2,4%	15	1,2%
м. Київ	286 780	7,3%	457	35,2%
м. Севастополь	-	-	-	-
Усього	3 921 673	100,0%	1 300	100,0%

⁶⁰ Дані з сайту Державної служби статистики України, статистичний збірник «Загальноосвітні та професійно-технічні навчальні заклади України», с. 31: bit.ly/2n6Buzd (доступ – серпень 2018).

Додаток 2. Що може закуповуватися для шкіл?

КАНЦЕЛЯРСЬКІ
ТОВАРИ

ОБЛАДНАННЯ
ДЛЯ ШКІЛЬНИХ
КАБІНЕТІВ

ГОСПОДАРЧІ
ТОВАРИ

ТОВАРИ
ДЛЯ ПОЖЕЖНОЇ
БЕЗПЕКИ

МИЮЧІ,
ЧИСТЯЧІ ЗАСОБИ

МЕДИЧНІ
ТОВАРИ

СПОРТИВНИЙ
ІНВЕНТАР

БУДІВЕЛЬНІ
ТОВАРИ

ХАРЧУВАННЯ

ОПЛАТА
ПОСЛУГ

САНТЕХНІКА

СПОРТИВНІ
МАЙДАНЧИКИ

КОМП'ЮТЕРНА
ТЕХНІКА

МЕБЛІ

КОМУНАЛЬНІ
ПОСЛУГИ

КАПІТАЛЬНИЙ
РЕМОНТ

Додаток 3. Окремі предмети закупівель шкіл

Видатки	Конкретні предмети закупівель
Капітальний та поточний ремонт	- Будівельні роботи та поточний ремонт - Архітектурні, будівельні, інженерні та інспекційні послуги - Конструкції та конструкційні матеріали; допоміжна будівельна продукція (крім електроапаратури) - Послуги з ремонту і технічного обслуговування
Нафтопродукти, паливо, електроенергія та інші джерела енергії	Нафтопродукти, паливо, електроенергія та інші джерела енергії
Харчування	- Продукти харчування, напої та супутня продукція - Сільськогосподарська, фермерська продукція, продукція рибальства, лісівництва - Готельні, ресторанні послуги та послуги з роздрібною торгівлі
Офісна та комп'ютерна техніка, радіо-, телевізійна, комунікаційна, телекомунікаційна та супутня апаратура й обладнання, електротехнічне устаткування	- Офісна та комп'ютерна техніка, устаткування та приладдя - Радіо-, телевізійна, комунікаційна, телекомунікаційна та супутня апаратура й обладнання - Електротехнічне устаткування, апаратура, обладнання та матеріали; освітлювальне устаткування
Меблі (у тому числі офісні меблі), меблево-декоративні вироби	Меблі (у тому числі офісні меблі), меблево-декоративні вироби

Transparency International Україна

вул. Сізових Стрільців, 37-41, 5 поверх, м.Київ, Україна, 04053

тел.: +38 044 360 52 42

веб-сайт: ti-ukraine.org

e-mail: office@ti-ukraine.org

